

Különfélék.

Pinus silvestris és Syringa Josikaea. Arra számítva, hogy «*Erdészeti növénytan*»-unk első kiadása csakhamar elfogy s tudva, hogy annak lázas tevékenységű szerzői a mű második kiadásánál a legapróbb adatokat is szívesen felhasználják, melyek erdészetileg és növénytanilag fontosabb fafajaink előjövetelel határaitra vonatkoznak: nem akarom említés nélkül hagyni az alábbiakat, bizván abban, hogy soraim még másokat is — kik e tudománnyal foglalkoznak — felszólalásra buzdítanak s majd olvasunk elterjedt *erdei fenyőnknek* még más oly lelhelyeiről is, melyek fennebb idézett műben megemlítve nincsenek.

Sajnos, ismertetésemben foglaltakat csak emlékezetem után írom, hiszen már elmúlt 10 esztendeje annak, hogy az oláhlakta vidékről eltávoztam; s így az adatokat pontosan meg nem adhatom.

Az 1886. év őszén *Miklós Lajos* — jelenleg hunyadvármegyei főerdész — és boldogult *Janák László*, abban az időben püspöki uradalmi *praktikáns* társaim, midőn egy alkalommal sorsom az ő kolibájuk mellett vezetett el, nagy örömnnyilvánulás kíséretében mutattak néhány erdeifenyőgalyat.

Hogy kellően megmagyarázhassam, honnan eredt ez a nagy öröm, nem szabad kifelejtennem a történet színhelyét.

Az időben hatodmagammal rongáltuk a *nagyvárad-i görög kath. püspökség petrósi* erdőgondnokságában a különféle felmérő műszereket; ehez az erdőgondnoksághoz a *magyar-erdélyi határhegység Vlegyásza* hegycsoportjában fekvő erdőségek tartoznak, tehát éppen az a vidék, melyről

az «Erdészeti növénytan» megjegyzi, hogy abban erdeifenyő *aligha* fordul elő; s bár akkor már második esztendeje koptattuk az uradalomnak mintegy 100,000 kat. holdnyi erdejében az ösvényeket és vadjárásokat s a növénytanilag fontosabb észlelt dolgokról találkozásaink alkalmával egymásnak leszámoltunk, erdeifenyő létezéséről ama vidéken még nem hallottunk.

Kérdezősködéseimre társaim megadták a lelhely pontosabb leírását, úgy, hogy az 1887. évben magam is felkereshettem azt; még pedig, ha emlékezetem nem csal, a *Galbina* mellékpatakjának a *Valea bulsului* jobbpartját képező, meredek (D. Ny. 35—40°) lejtésű hegyoldalon van az egyik lelhely, a hol mintegy 900 m. magasságban rendkívül száraz sziklás helyen találtam körülbelül 60 darabot elszórtan.

Ezenkívül nyugati irányban e lelhelytől a *Galbina* balpartján, egy kőgörgetegből álló, dülény alaku kopárság (D. K. fekvés 35—40°) közepén, mintegy 950 m. tengerszint feletti magasságban található talán 40 darabból álló tiszta erdeifenyő állabocská.

Az egyedek külseje mindkét helyen a termőhelynek megfelelő. Ama kifogással szemben, hogy ezek az erdeifenyők talán nem őseredeti termőhelyen állanak, hanem esetleg mesterséges uton telepítették oda, csak azt jegyzem meg, hogy a vidék népe — bár alhavasi rétjeit gyakran látogatja, egy kevéssé vadorzással is foglalkozik s legelő marhája után az egész nyarat a hegységben tölti — ezt a fát nem ismerte. Különben nem is csoda, mert az a hely, ahol az erdeifenyő található, olyan vad vidék, melyet az áfonyázó medvén és az erdőrendezőn kívül addig még aligha keresett fel valaki.

Tehát tényleg csak mint ritkaság található s épen

azért azt hiszem, hogy más, lelhelyeként fel nem tüntetett területekről is majd tesznek a szaktársak említést.

Bár az «*Erdészeti Lapok*» 1887. évi novemberi füzetében ismertettem, hogy a *Syringa Josikaea* a *Vlegyásza* hegycsoport magyarországi hegyoldalán is található, újból megemlítem, minthogy ez a hely valószínűleg elnézés folytán kimaradt.

Ezek felemlítése után nem tudom eléggé ajánlani úgy a botanikusnak, mint a turistának, hogy ha csak teheti, a *Vlegyásza* hegységet felkeresse. Oly változatos és érdekös flórát s oly vadregényes vidéket messze földön sem talál. Sajnálom is örökké, hogy ottani tartózkodásomkor botanikai ismereteim még felette gyarlók voltak.

(Közli: *Michalus S.*)

Telefon az erdészet szolgálatában. Nagyobb kiterjedésű s rendszeres gazdasági üzem alatt lévő erdőbirtokok kezelését nagy mértékben megnehezíti az a körülmény, ha az erdőbirtok az erdőgondnokság székhelyétől nagy távolságban — 30—50 kilométernyire — fekszik. Az erdőgondnok, irodai teendők miatt, nincsen mindig abban a helyzetben, hogy az erdőgondnokság kerületében tartózkodjék. Sok esetben küldöncz útján kénytelen az altiszti személyzettel érintkezni. Az ilyen érintkezés azonban, eltekintve az évente küldönczbérekre fordított tetemes kiadásoktól, sok esetben nagy hátránnyal jár.

Igy példának okáért, ha az erdőgondnokság kerületében tutajozási üzem is van, sokszor megtörténik, hogy a gátviz-adás idejét különböző okoknál fogva meg kell változtatni s a küldöncz későn érkezvén, a korai vagy késői gátviz folytán, tutajelzárások keletkeznek. Ezeknek szétbontása természetesen nagy idővesztéssel és költséggel jár. Egy más példa: tűzveszély esetén az erdőőrök által

leküldött munkás többnyire, sőt lehet mondani, mindig későn érkezik meg és a kiküldött segély már késő.

Természetes, hogy egy nagy, rendszeresen kezelt erdőbirtoknál az évente küldönczbérekre fordítandó kiadás tetemes összeget képvisel.

El kiadások megtakarítása és egyéb okok indították — Kostenszky Béla m. kir. erdész kezdeményezésére — a máramaros-szigeti m. kir. erdőigazgatóságot arra, hogy területében a telefonhálózat létesítése iránt a kellő lépéseket tegte.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen és szaktársaimnak szerény soraimmal talán némi szolgálatot is teszek, ha a telefonhálózat berendezéséről és felállításáról egyet-mást közlök.

A m.-szigeti m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó vaséri m. kir. erdőgondnokságban létesített telefonhálózat berendezésére és felállítására vonatkozó engedélyt a földmívelésügyi m. kir. minister ur ő nagyméltósága f. é. 44739. szám alatt adta meg. A vaséri m. kir. erdőgondnokság területe 30954·89 kat. hold. Az erdőgondnokság székhelye Felső-Vissó. A gondnokság legalsó része (első védkerület) a községtől 17 kilométernyire, legtávolabb fekvő védterülete pedig 40 km.-nyire esik.

Elképzelhető, hogy ily körülmények között milyen előnnyel és fontossággal bír a távbeszélőhálózat.

Az egész felállítás, berendezés stb. 1253 forintba került.

Tájékoztatóul közlöm az erre vonatkozó költségvetést:

Az egész vonal hossza 38·3 km. Állomások: a) Felső-Vissón, az erdőgondnokság irodájában egy végállomás, b) a makkerlői gátnál szintén egy végállomás; c) e kettő között van két állomás; és pedig Fajrán a központi át-

kapcsoló állomás és Bárdón egy állomás; d) egy mozgó állomás, mely utközben bárhol bekapcsolható. Összesen van tehát négy (4) állomás és ezenkívül egy hordozható mozgó-állomás.

I. Egy állomáshoz a következő berendezés kell:

1. 1 drb inductiós áramú I. számú
fali telefon-készülék, universal trans-
merrel, hangosan beszélő szén-mikro-
phonnal, inductiós kettős csengővel,
inductiós tekercscsel, 3 mágneses induc-
torral, önműködő kikapcsolóval, a ké-
szülékre szerelt villámvédővel, 1 drb.
hallgatóval, zsinórral. Minden fém-
alkatrész álmányozva, fényezett diófa-
szekrénybe szerelve 40 frt — kr.

2. Két darab teljesen felszerelt
telep, 2—2 leclanchè elemmel, szek-
rényben 2 frtjával 4 frt — kr.

3. Egy darab földvezeték, tiszta
vörösréz-lemezből, vörösréz-sodrony
összekötéssel 2 frt 10 kr.

4. Egy villámhárító az épületeken
kívül, palára vagy fára szerelve, pléh-
dobozban, vastartókkal 2 frt 30 kr.

5. 30 m. elszigetelő-sodrony belső
vezetékre 4 krjával 1 frt 20 kr.

Egy állomásnál 49 frt 60 kr.

Tehát 4 állomásnál 198 frt 40 kr.

II. Egy mozgó-állomás (hordozható
telefon-készülék) mely utközben bárhol
bekapcsolható, teljes felszereléssel 50 frt — kr.

III. A központi állomásnál kell:

1. Fajnátlól-Bárdóig (8 km.) egy külön vezeték 9 frtjával 72 frt — kr.

2. 128 drb porcellán elszigetelő 15 krjával 19 frt 20 kr.

3. 128 drb tartóhoz szükséges vas 4 krjával 5 frt 12 kr.

4. Két teljesen felszerelt Leclanché-elem 2 frt — kr.

5. Központi átkapcsoló 30 frt — kr.

IV. Az egész vonal hossza 38,3 km.; erre kell ónozott és edzett öntött aczélsodrony (1,8 mm.-es) 9 frtjával 344 frt 70 kr.

V. 650 drb porcellán-elszigetelő 15 krjával 97 frt 50 kr.

VI. 650 drb tartóhoz szükséges vas 4 krjával 26 frt — kr.

VII. Apróbb kellékek és elszigetelő anyagok 10 frt — kr.

VIII. Két kilometer tartalék-sodrony a szabad vezetéknél előforduló szakadások javítására 9 frtjával 18 frt — kr.

IX. 650 drb telefonoszlop termelési bére 16 krjával 104 frt — kr.

X. 650 drb oszlop felállításához, a gödrök kiadásához, a porcellán szigetelők elhelyezéséhez, a vezetékek elkészítéséhez felvételik 110 frt — kr.

XI. 650 drb telefonoszlop szállítására, széthordására (a megfelelő helyekre), továbbá a felszerelési tárgyak vasuti stb. szállítási költségeire felvételik 61 frt — kr.

XII. 650 darab II. osztályu

rudfa tőára az erdőtermény árszabály
37. tétele szerint (I. távolsági osztály) 19 krjával — $10\% = 17.1$ krjával

összesen tehát --- --- --- --- --- 111 frt 15 kr.

Összes költség --- --- --- --- --- 1253 frt 07 kr.

Egy kilométerre eső költség tehát

$1253.07 : 38.3 = 32$ frt 72 kr.

A távolságok a következőképen oszlanak meg.

Felső-Vissó—Makkerlő = 38.3 km. Ezen a két helyen allittatott fel a két végállomás.

E kettő közé esik Fajna és Bárdó.

Fajna és Bárdó közötti távolság 8 km.

Az összes berendezési tárgyak az «Egyesült villamosági részvénytársaság»-tól szereztettek be (Budapest, VII., Munkás-utca 12—14. sz.)

Az egész felállítás stb. $1\frac{1}{2}$ hónapot vett igénybe.

A felállítást Kostenszky Béla m. kir. erdész és dr. Mátray J. kincstári erdészeti orvos eszközölték, mi nagy anyagi megtakarítással járt, minthogy ellenkező esetben a cégtől kellett volna egy ahoz értő egyén (felszerelő) kiküldését kérelmezni.

A telefon-hálózat létesítésére nyerendő engedély ki-
eszközlésénél követendő eljárást az alábbiakban ismer-
tetem.

A költségvetés felterjesztése és a földmivelésügyi m. kir. minister ur ő nagyméltósága által adott építésengedélyező rendelet vétele után szükséges még a kereskedelemügyi m. kir. minister ur ő nagyméltóságának erre vonatkozó engedélye is.

A távirdák, a távbeszélők és villamos jelzők felállítása, berendezése és üzletben tartása az államnak fentartott jogok közé tartozván, a távbeszélő berendezhetésére

és építésére vonatkozó tulajdonképeni engedélyokiratot a kereskedelemügyi minster ur az 1888. évi XXXI. t.-cz. és az 1890. július hó 18-án 23.445/V. szám alatt kiadott rendelet alapján adja meg.

Ezen engedélyokirat megszerzése czéljából mindenekelőtt a m. kir. államépítészeti hivatalnak hivatalos nyilatkozata szerzendő meg arra nézve, hogy a felállítandó telefonhálózatnak az állami közut felett leendő átvezetése és az oszlopoknak az állami közut mellett leendő felállítása a közlekedésre stb. akadályt nem okoz.

Az erre vonatkozó kérvényhez, illetőleg hivatalos megkereséshez mellékelendő a távbeszélő iránynyom tervezetének vázlatrajza (mércze 1 : 75.000), mely vázlatrajzon ki kell tüntetni:

- a) a tervezett távbeszélő irányát;
- b) az erdőgondnokság határvonalát;
- c) az esetleges községi utat;
- d) a felállítandó állomások helyét;
- e) feljegyzendő egyuttal az egész távbeszélő vonal hossza is.

Az államépítészeti hivatalnak megküldendő továbbá ezenkívül az illető község határában fekvő m. kir. erdőgondnoki iroda-épületre vonatkozó kataszteri vázlatrajz is, ($1'' = 40^0$), melyen egyuttal a létesítendő távbeszélő iránya is megjelölendő.

Ezen a második vázlatrajzon ki kell tüntetni:

- a) az illető község fekvése;
- b) az esetleges községi ut;
- c) az állami táviró vonal;
- d) az állami távirdahivatal;
- e) az erdőgondnokság irodája.

A m. kir. államépítészeti hivatal, megvizsgálván a

küldött vázlatrajzokat, kiállítja a fentebb említett hivatalos nyilatkozatot, mely nyilatkozatot a vázlatrajzokra is rávezeti.

Az államépítészeti hivataltól megszerzett hivatalos nyilatkozatot, a két vázlatrajzzal együtt ezután az illető kerületi posta- és távirdaigazgatósághoz kell benyújtani.

Benyújtandó ezenkívül a községnek arra vonatkozó nyilatkozata is, hogy a távbeszélőhálózat felállítása ellen kifogása nincsen.

A posta- és távirdaigazgatóság terjeszti fel ezek után, a maga véleménye kíséretében, az összes okmányokat a kereskedelemügyi m. kir. minister urhoz, kinek leérkező engedélykirata alapján azután az építés foganatosítható.

A vaséri m. kir. erdőgondnokság kerületében létesített telefon a múlt év novemberében adatott át a használatnak s november hó 15-én hangzott el az első «Halló!»

(Közli: Kolbenheyer J.)

Igazgató-választás a selmeczi bányászati és erdészeti akadémián július hó végén történt. A jövő év a sor szerint ismét a bányászoké lévén, az igazgató az ő soraikból választatott meg és pedig újra *dr. Schwarz Ottó* főbányatanácsos személyében. Aligazgatónak az erdészeti tanárok sorából *Fekete Lajos* főerdőtanácsos, erdészeti szakfőnökké pedig *Vadas Jenő* erdőtanácsos választatott meg. (A.)

Budapesti őszi gyümölcskiállítás. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület ez évi őszzsel gyümölcs és általános kertészeti kiállítás tartását határozván el, annak érdekében a földmivelésügyi m. kir. minister támogatását is kikérték. Miután Darányi minister a kiállítás támogatását kilátásba helyezte, az egyesület kiállítási bizottsága augusztus hó végén Emich Gusztáv elnöklete alatt ülést tartott s abban a programot véglegesen megállapította. E szerint a ki-

állítás f. é. október 9-étől 16-áig fog tartani a Városligetben, a mezőgazdasági muzeum (vajda-hunyadi várépület) helyiségeiben. A kiállítás sulypontja a gyümölcsre és szőlőre van ugyan fektetve, de ki fognak állíttatni konyhakerti termények, virágok, virágkötési és diszítési munkák, valamint a gyümölcs feldolgozására és értékesítésére szolgáló gépek és eszközök is. A gépek kiállítása nemzetközi lesz, míg a többi tárgyak kiállításában csak magyarországi termelők vehetnek részt. A kiállítás célja: a pomológiai ismeretek gyakorlati terjesztése, továbbá a kertészeti érdekeltség ébrentartása; másrészt alkalmat fog ez a kiállítás szolgáltatni arra is, hogy a fővárosi fogyasztó közönség és ugyszintén a meghívott külföldi kereskedők a termelőktől közvetlenül szerezhessék be téli szükségleteiket. Az idei év ugyan, az ország egész területét tekintve, nem valami sikerült gyümölcstermő év; mindazonáltal egyes vidékeken szép gyümölcstermés mutatkozik; sőt szilvából és dióból nagyobb kivitelre is telik. A kiállítók jutalmazására számos arany-, ezüst- és bronz-érem, továbbá különféle pénzdíjak állanak rendelkezésre. Már előre figyelmeztetjük tehát termelőinket és kertészeinket, hogy e kiállításban saját érdekükben minél többen és minél méltóbban vegyenek részt. Bejelentési íveket, megkeresésre, postafordultával küld az «Országos Magyar Kertészeti Egyesület» titkári hivatala (Budapest, IV. ker. Koronaherczeg-utca 16. sz. földszint) vagy az országos gyümölcsészeti ministeri biztos a földmivelésügyi m. kir. ministeriumban (Budapest, V. ker. Nádor-utczai palota.),

Halálozás. *Loványi* Lenárd m. kir. erdész (Vichodnán) az országos erdészeti egyesület alapító tagja, meghalt. *Béke poraira!*

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat körében.

A személyem körüli magyar ministerium ideiglenes vezetésével megbízott magyar ministerelnököm előterjesztése folytán Horváth Sándor főerdőtanácsosnak a közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréseül, harmadosztályu vaskorona rendemet díjmentesen adományozom.

Kelt Ischlben, 1898. évi július hó 21.-én.

Ferencz József s. k.

B. Bánffy s. k.

A földmivelésügyi m. kir. minister *Boér József* igazolványos m. kir. csendőr-örmostert a máramaros-szigeti erdőigazgatóságához irodatisztté nevezte ki.

Az erdélyi róm. kath. status igazgató-tanácsa *Nagy László* alap. uradalmi főerdészt a nagy-almási, alsó-bajomi és radnóthi alap. uradalmak erdőmesterévé nevezte ki.